

»56. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2022«

JUNAK NAJINE ŠOLE

Raziskovalno področje: ZGODOVINA

Raziskovalna naloga

MENTORICA:
Irena K. Korelc

AVTORICI:
Uma Kralj
Ana Potočnik

Osnovna šola Bojana Iliča Maribor

Maribor, april 2022

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	8
1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge	8
1.2 Hipoteze	9
1.3 Predvidena nova spoznanja	9
1.4 Metodologija dela	9
1.4.1 Delo z viri in literaturo	9
1.4.2 Terensko delo	10
1.4.3 Intervju	10
1.4.4 Anketni vprašalnik in obdelava podatkov	10
2. ŽIVLJENJE BOJANA ILICHA	11
2.1 Kdo je bil Bojan Ilich?	11
2.2 Družina	13
2.3 Šolanje	16
2.4 Čas vojne	18
2.4.1 Volkmerjev prehod	19
2.5 Zapor in smrt	22
3. KAJ SE ŠE DANES IMENUJE PO NJEM	24
3.1 Osnovna šola Bojana Ilicha Maribor	24
3.2 Ilichova ulica	25
3.3 Slaščičarna Ilich	26
4. RAZISKOVALNI DEL	27
4.1 Anketa	27
4.2 Predstavitev podatkov	28
4.2.1 Podatki za nižjo stopnjo	28
4.2.2 Podatki za višjo stopnjo	31
4.3 Intervju	34
4.3.1 Mira Osvald Mićović	34
4.3.2 Ksenija Ilich in Bojan Ilich (mlajši)	35
5. ZAKLJUČEK	37
5.1 Analiza hipotez	38
5.2 Nadaljnja raziskovanja	40
6. DRUŽBENA ODGOVORNOST	41
7. SEZNAM VIROV	42
7.1 Citati	42

7.2 Slikovni viri	42
--------------------------------	-----------

KAZALO SLIK

Slika 1: Bojan Ilich, Muzej NO Maribor

Slika 2: Bojan Ilich, narisala Lejla Pogačar

Slika 3: Bojan Ilich, narisal Rok Kunkič

Slika 4: Bojan Ilich, poslala Ksenija Ilich

Slika 5: Poroka Zore Šlebinger z Milovanom Ilichom, spletni vir

Slika 6: Spričevalo 1938, Pokrajinski arhiv Maribor

Slika 7: Spričevalo 1939, Pokrajinski arhiv Maribor

Slika 8: Spričevalo 1940, Pokrajinski arhiv Maribor

Slika 9: Volkmerjev prihod leta 1941, Muzej NO Maribor

Sliki 10, 11: Volkmerjev prehod s spominsko ploščo danes, fotografija lastni arhiv avtoric

Slika 12: Mara Čepič, spletni vir

Slika 13: Slava Klavora, spletni vir

Slika 14: Razglas, Muzej NO Maribor

Slika 15: OŠ Bojana Iliche nekoč, šolski arhiv

Slika 165: Šola danes, lastni arhiv

Slika 17: RTV Maribor na Ilichovi ulici, spletni vir

Slika 18: Prvi napis pred slaščičarno Ilich, poslala Mira Osvald Mićović

Slika 19: Mira Osvald Mićović, spletni vir

Slika 20: Matični list občanov Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor

Slika 21: Bojan Ilich, narisal Aljaž Skornšek

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Ali veste, kdo je bil Bojan Ilich?

Graf 2: Na kaj se spomnite, ko slišite ime Bojan Ilich?

Graf 3: Kako bi povezali Bojana Iliche s sladoledarskim vozičkom?

Graf 4: Zakaj je Bojan Ilich z drugimi uporniki zažgal dva osebna avtomobila nemških okupacijskih enot?

Graf 5: Pri kateri starosti je umrl?

Graf 6: Kaj je bil vzrok Bojanove smrti?

Graf 7: Ali veste, kdo je bil Bojan Ilich?

Graf 8: Na kaj se spomnite, ko slišite ime Bojan Ilich?

Graf 9: Kako bi povezali Bojana Iliche s sladoledarskim vozičkom?

Graf 10: Zakaj je Bojan Ilich z drugimi uporniki zažgal dva osebna avtomobila nemških okupacijskih enot?

Graf 11: Pri kateri starosti je umrl?

Graf 12: Kaj je bil vzrok Bojanove smrti?

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Leto šolanja in ime šole, naredili avtorici

KAZALO SHEMATSKIH PRIKAZOV

Shematski prikaz 1: Družinsko drevo družine Ilich, naredili avtorici

POVZETEK

Osnovna šola Bojana Iliča Maribor je dobila ime po slovenskem narodnem heroju Bojanu Iliču. Kdo je ta junak, sva se velikokrat vprašali, ko sva bili še mlajši. To šolsko leto pa sva dobili priložnost, da narediva raziskovalno nalogo prav o njem.

23. septembra 2021 smo mu namenili kratek memorial, saj je natanko na ta dan, pred osemdesetimi leti, bil ustreljen pred mariborskimi zaporji. Letos, 7. oktobra, bomo obeležili še stoto obletnico njegovega rojstva. Zato ima raziskava njegovega življenja še toliko večji pomen.

Zanimalo naju je njegovo življenje, ali še živijo njegovi sorodniki, kaj vedo o njem najini vrstniki, kakšen učenec je bil, zakaj se je odločil za ilegalno delovanje v času okupacije v našem mestu, kako je preživel dneve v zaporu in nasploh, od kod mu ves ta pogum za njegova dejanja.

Delo je bilo zahtevno. Primanjkovalo je slikovnega materiala, ponekod pa ni bilo verodostojnih virov in to je raziskovanje še dodatno otežilo. Toda ob zaključku naloge sva bili res ponosni. Dosegli sva vse cilje, ki sva si jih zadali, in izvedeli veliko novega o junaku, po katerem se imenuje najina šola.

Ključne besede: Osnovna šola Bojana Iliča Maribor, slovenski narodni heroj, memorial, ilegalno delovanje

ABSTRACT

The Bojan Ilich Primary School in Maribor is named after the Slovenian national hero Bojan Ilich. Who is this hero, we often asked ourselves when we were younger. This school year, we got the opportunity to do a research project on him.

On September 23, 2021, we gave him a brief memorial, because on this very day, 80 years ago, he was shot dead outside the Maribor prisons. This year, on 7 October, we will mark the 100th anniversary of his birth.

We wanted to know his life, whether his relatives were still living, what our peers knew about him, what kind of student he was, why he decided to operate illegally during the occupation in our city, how he spent his days in prison and, in general, where he got all this courage for his actions.

The job was challenging. There was a lack of image material, but in some places there were no credible sources, and this made the research even more difficult. But at the end of the mission, we were really proud. We've achieved all the goals we've set each other, and we've learned a lot about the hero our school is named after.

Keywords: Bono Ilich Primary School Maribor, Slovenian national hero, memorial, illegal operation

ZAHVALA

Najprej bi se radi zahvalili svoji mentorici, ki naju je spodbujala pri nastajanju naloge in naju ves čas usmerjala po pravi poti.

Hvala vsem, ki so sodelovali pri anketi in intervjujih ter veliko prispevali h končni podobi raziskovalne naloge.

Zahvaljujeva se zaposlenim v Pokrajinskem arhivu Maribor, še posebej gospodu Leopoldu Mikcu Avberšku, ki nas je obdaril z bogato literaturo in slikovnim materialom. Prav tako arhivarki muzeja NO Maribor, gospe Ireni Mavrič.

Posebej se morava zahvaliti gospe Miri Osvald Mićović, Kseniji Ilich in njenemu očetu Bojanu Ilichu (mlajšemu). Povedali so nama veliko koristnih informacij in poslali nekaj slik, ki so pripomogle k oblikovanju naloge.

Za pomoč se zahvaljujeva učiteljici Nini Krajcar, ki nama je dala idejo, kako nalogo predstaviti na nekoliko drugačen način.

Zahvala gre tudi bivšim učencem naše šole, ki so sodelovali v projektu Obujamo legende z ilustracijami Bojana Iliche.

Zahvaljujeva se najinim staršem, ki so nama tekom naloge bili v veliko podporo in naju spodbujali pri raziskovanju.

Hvala gospe ravnateljici, ki je nalogo podprla.

1. UVOD

1.1 Namen in cilji raziskovalne naloge

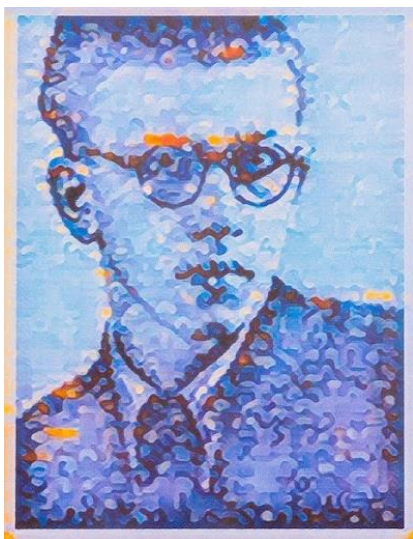
Za raziskovalno nalogo sva se odločili, ker naju zanima več o Bojanu Ilichu in ker to leto praznujemo 100-letnico njegovega rojstva, prejšnje leto pa smo obeležili 80-letnico njegove smrti. Naša učiteljica zgodovine sodeluje v evropskem projektu ob 150. obletnici Pogrebnege podjetja Maribor in 140. obletnici pokopališča Pobrežje, zato naju je povabila k raziskovanju. Pokopališče je prevzelo mandat predsedovanja Združenja evropsko pomembnih pokopališč (ASCE). V ta namen je nastal projekt Obujamo legende. In ena izmed legend je tudi Bojan Ilich. Povabilo k sodelovanju je pod mentorstvom učiteljice pritegnilo učence že pred tremi leti. Zaradi pandemije SARS-CoV-2 projekt še ni ugledal luči predstavitve.

Najina raziskovalna naloga je imela naslednje glavne cilje:

- ustvariti bolj temeljit življenjepis o Bojanu Ilichu po katerem se imenuje najina šola,
- izdelati družinsko drevo in najti podatke o družini,
- ugotoviti, koliko učenci naše šole vedo o njem,
- izvedeti, zakaj je Bojan Ilich tihotapil ilegalne stvari v sladoledarskem vozičku,
- raziskati, kaj se po njem danes imenuje,
- in upodobiti Bojana Iliche v očeh mladostnikov.

Bojan Ilich je bil slovenski narodni heroj. Rodil se je 7. oktobra 1922 v Mariboru. Konec leta 1936 ali v začetku leta 1937 je bil sprejet v SKOJ. Takrat je začel z aktivnim odporom proti nacistom. Sodeloval je v prvi akciji proti nemškim okupacijskim silam, kjer so zažgali dve nemški vozili. Ujet je bil v zasedi na domu Mare Čepič, 7. avgusta 1941, skupaj s Slavo Klavoro, Slavkom Šlandrom in Bogdanom Špindlerjem. Pod streli okupatorja je kot talec padel 23. septembra 1941.

Učenci naše šole so Bojana Iliche upodobili v različnih likovnih tehnikah. Ker je slikovnega materiala o njem zelo malo, bomo skozi raziskovalno nalogo uporabili tudi te.

Slika 2: Bojan Ilich, narisala Lejla Pogačar

1.2 Hipoteze

Postavili sva naslednje hipoteze:

1. HIPOTEZA

Težko bova našli veliko podatkov in slikovnega materiala o Bojanu Ilichu.

2. HIPOTEZA

Našli bova vsaj enega še živečega sorodnika.

3. HIPOTEZA

Nekdo v njegovi družini je bil slaščičar, zato je tihotapil ilegalni propagandni material v sladoledarskem vozičku.

4. HIPOTEZA

Slaščičarna je bila v lasti njegove družine, zato se še danes imenuje po njih.

5. HIPOTEZA

Večina anketiranih učencev šole ne pozna življenja in delovanja Bojana Iliche.

6. HIPOTEZA

Podatki o rojstvu in smrti v matičnih listih so resnični.

1.3 Predvidena nova spoznanja

O Bojanu Ilichu sva poiskali veliko virov, iz katerih sva želeli potrditi že znane podatke in poiskati nove. Že pred začetkom raziskovanja sva vedeli, da bo iskanje literature in slikovnega materiala naporno, saj je v času druge svetovne vojne bilo uničenih veliko virov, umrl pa je zelo mlad. Prav tako nisva vedeli, če bova našli še živeče sorodnike.

1.4 Metodologija dela

Pri raziskovanju sva uporabili različne metode dela. V prvi vrsti sva se poglobili v vire in literaturo, opravili sva dva intervjuja, terensko delo ter izvedli anketo med učenci šole. Dobljene podatke sva preučili, zapisali in obdelali ter jih predstavili s tortnim prikazom.

1.4.1 Delo z viri in literaturo

Prve podatke o njem sva poizkusili poiskati v knjigah in na spletu. V knjigah sva našli zelo malo podatkov, na spletu pa sva našli nekaj člankov in slik, ki sva jih v nalogi tudi uporabili. Kljub temu podatkov ni bilo veliko, kar sva tudi pričakovali. Nato je najina mentorica vstopila v stik s Pokrajinskim arhivom Maribor, kjer je dobila njegove matične liste, spričevala in slikovni material.

1.4.2 Terensko delo

Ker sva med raziskovalno nalogo želeli ponazoriti fotografije iz časa Bojana Iliche in danes, sva se odpravili po ulicah Maribora. Ustavili sva se na pomembnih točkah iz obdobja njegovega življenja (Osnovna šola Bojana Iliche Maribor, takratno Državno moško učiteljsiše z vadbico, ki ga je obiskoval; Zlatarna Celje, tam je najprej obratovala slaščičarna Ilich, kjer je tudi živel Bojan Ilich; slaščičarna Ilich - danes; Zavod za prestajanje kazni zapora Maribor, takratni Sodni zapori v Mariboru, kjer je bil zaprt Bojan Ilich; Volkmerjev prehod, kjer je sodeloval pri požigu dveh nemških vozil).

Kot obliko terenskega dela bi mogli obiskati tudi Bojanovo celico v Zavodu za prestajanje kazni zapora v Mariboru, vendar zaradi pandemije SARS-CoV-2, to ni bilo mogoče.

1.4.3 Intervju

Izvedli sva dva intervjuja. Prvi je potekal z gospo Miro Osvald Mićović, ki je s Klemnom Logarjem sedanja lastnica slaščičarne Ilich. Najprej smo se pogovarjale o nastanku in razvoju slaščičarne vse do danes, kasneje nama je povedala tudi nekaj zanimivosti o Bojanu Ilichu. Z njeno pomočjo sva vstopili v stik s Ksenijo Ilich in njenim očetom, ki je sin Milovana Iliche, brata Bojana Iliche. Prvi intervju je potekal v živo, drugi pa je potekal preko telefona in elektronske pošte.

1.4.4 Anketni vprašalnik in obdelava podatkov

Z anketnim vprašalnikom sva želeli ugotoviti, koliko o Bojanu Ilichu vedo učenci naše šole. K sodelovanju sva povabili učence dveh tretjih, dveh osmih in dveh devetih razredov.

Na nižji stopnji, kar sta dva tretja razreda, so izpolnili sedemindvajset anket. Na višji stopnji, torej učenci dveh osmih in dveh devetih razredov, pa so izpolnili petinpetdeset anket. Anketni vprašalnik je skupaj izpolnilo dvainosemdeset učencev.

Anketne vprašalnike sva pregledali in obdelali. Odgovore sva predstavili s tortnim diagramom. Na podlagi tega sva dobili ugotovitve in zaključke ter potrdili eno izmed najinih hipotez.

2. ŽIVLJENJE BOJANA ILICHA

2.1 Kdo je bil Bojan Ilich?

Bojan Ilich je bil slovenski narodni heroj, ki se je rodil leta 1922 v Mariboru.

Šolo je začel obiskovati leta 1929 na vadnici v poslopju Mladinske ulice 13, nato je hodil v klasično gimnazijo. Mature ni več mogel opraviti v Mariboru, ker je bila že vojna, opravil jo je 1941 v Ljubljani.

Vodil je študijske in delovne sestanke v Mariboru, Ptuju, Šoštanju in drugod. Kmalu se je pokazalo, da je med vsemi srednješolci najagilnejši in najspodobnejši, zato je bil leta 1940 kljub nepopolnim osemnajstim letom sprejet v skupnost komunistov.

Seveda tako delo tudi med profesorskim zborom ni moglo ostati neopaženo in kmalu je njegova politična dejavnost prišla tudi policiji na uho. Leta 1937 so ga v sedmem razredu klasične gimnazije aretirali in odpeljali v Ljubljanske zapore, kjer je bil zaprt nekaj mesecev. Ker mu niso mogli dokazati nič konkretnega, iz njega pa niso zvekli nobenih podatkov, so ga izpustili. Le s težavo se mu je uspelo spet vrniti v gimnazijo, kjer je kljub zamudi uspešno zaključil sedmi razred. Čeprav je bil nato ves čas pod policijskim nadzorom in je imel leta 1940 doma nekaj hišnih preiskav, s svojim delom ni prenehal. Arhive je imel tudi pri sebi doma, a tega policija pri preiskavah ni našla. Ob napadu sovražnikov na Jugoslavijo sta leta 1941 z bratom Milovanom ves arhiv zakopala na domačem vrtu. Nemci so to odkrili šele po njegovi smrti.

Aprila 1941 se je z vso vnemo usmeril na organiziranje osvobodilne fronte in ustanavljanje oboroženih oddelkov prvih pohorskih partizanov. Skrbel je za zbiranje orožja, hrane in obleke, pritegoval vedno nove ljudi za boj proti okupatorju. Kako domiselni je bil pri tem, nam pripoveduje Sonja Fabič: »Bojan je v sladoledarskem vozičku svojih staršev pripeljal na moj dom precej marksistične literature, ki so jo pozneje uporabljali partizani v četi na Pohorju. Pri nekem mizarju je naročil, naj izdelajo pločevinaste zaboje, ki naj bi jih pohorski partizani uporabljali za shranjevanje zalog.«

26. aprila 1941 je prišel v Maribor Hitler. Bojan je s tovariši organiziral 29. aprila 1941 požig dveh nemških avtomobilov. Po 22. juniju ni več bival doma. Mater so mu izselili (oče je umrl že leta 1940), brat pa je pred Nemci pobegnil v Ljubljano. Mara Čepič je Bojana vzela v stanovanje. Pogosto preoblečen, da ga ne bi odkrili, se je gibal mimo nemških patrolj.

7. avgusta so ga aretirali v stanovanju. Pokazati je moral legitimacijo. Zdela se jim je sumljiva. Nato so preiskali vsak kotiček. Odpeljali so ga v gestapo, kjer so ga tedne in tedne mučili, a niso mogli izvleči iz njega nič uporabnega. Obljubili so mu svobodo, če spregovori, a ostal je trden. Svoje tovariše v zaporu je bodril in jim vlival poguma.

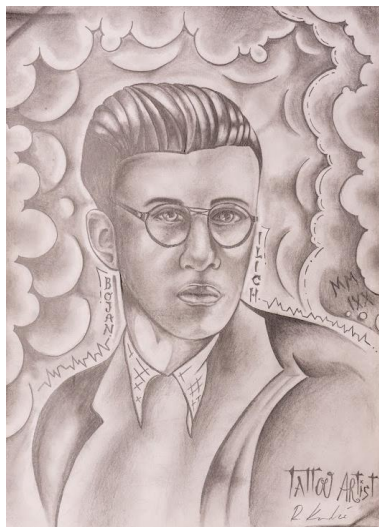
22. septembra 1941 zvečer je po jetnišnici završalo. Začeli so klicati iz celic mnogo zapornikov. Vodili so jih v kletne prostore, kjer so bile shrambe za osebne stvari. Vsakdo je dobil svoje. Prsti so drgetali v negotovosti. Kaj to pomeni? Domov? Ne, nazaj v celice.

Drugo jutro, navsezgodaj so jih gnali na dvorišče. Vsakomur, ki so ga pozvali, je za trenutek zadrževalo srce. Vedeli so, da se bo to jutro odločila njihova usoda. Najprej so vsi zmedeno in neurejeno stali na dvorišču. Nato so jih razvrstili v vrste. Bledi so stali v jutranji medli svetlobi, krčevito stiskali pod pazduho svoje borno imetje. Tedaj je paznica prinesla košaro s kruhom. V vseh pogledih se je vnela vera v življenje. Nekaj so jih odgnali, vendar najbrž ne pred puške. Čemu bi jim sicer dajali kruha s seboj? Tudi suhi, izčrpani Bojan Ilich je bil med njimi. Nedavno je pri jutranji »telovadbi« omedlel, ko so priganjali jetnike, da so brez odmora počepali, nato pa skakali, dokler je bila v njih še trohica moči. Pravkar je stegnil roko, da bi iz pazničinih rok vzel popotnico, ko je stopil gestapovec v bleščečih škornjih na dvorišče.

Dve imeni je zaklical: »Bojan Ilich, Slavko Kočevar!« Zdrznila sta se in nemo odšla za gestapovcem. Ostale so nato odpeljali v taborišče Mauthausen. Še tistega dne se je pred vrati zapora hrupno ustavil kamion. Z njega so vlačili nekaj zabojem podobnega. Bila je nova, lesno bela, shoblana krsta. In še ena in še...

V trenutku je za strašno novico vedela vsa jetnišnica. Nad njo je legla svinčeno težka mora. Ne, zaman so se tolažili s tem, da je slučajno kdo umrl. Krst je bilo preveč, več kot 12 so jih našteali. Streljali bodo! Ali boš ti na vrsti ali jaz?

23. september. Bojana so poklicali iz celice. Mirno, šepajoč, eno nogo je imel od rojstva krajšo, je stopal na hodnik. Vedel je, kaj ga čaka, vedel je že tisto sivo jutro, ko so ga poklicali iz vrste. Ni trenil z očmi, ko mu je gestapovec prebral smrtno obsodbo. Zavezati so mu hoteli oči, toda z odločno kretnjo si je strgal ruto z oči. Paznik ga je udaril in mu s silo spet nadel ovoj. Že je bilo vse pripravljeno za strel, toda Bojan je spet zakrilil z rokami, kakor da bi si hotel znova sneti ruto z obraza ali morda zato, da bi poslal tovarišem zadnji pozdrav. Tako je padel dvignjenega obraza s slepimi očmi, uprtimi vanje, ki so umirali z njim in z njim doživeli vero v drugačne, svobodne dni slovenskega ljudstva. (1)

Glede na to, da je Bojan Ilich umrl v svoji rosnosti, sva prosili mladega nadarjenega umetnika Roka Kunkiča, da ga upodobi v svojih očeh.

Slika 3: Bojan Ilich, narisal Rok Kunkič

2.2 Družina

Da bi o Bojanu Ilichu sploh lahko sestavili temeljitejši življenjepis, da bi bolje razumeli njegovo življenje in morebitne dogodke iz otroštva povezali z njegovimi dejanji v prihodnosti, sva se sprva lotili raziskovanja njegove družine. Na družino je vezan tudi eden izmed ciljev najine naloge, in sicer, da najdeva podatke o družini in sestaviva del njihovega družinskega drevesa. Prve podatke sva pridobili iz matičnih listov, ki jih je v Pokrajinskem arhivu Maribor dobila najina mentorica, po pogovoru z Leopoldom Mikcem Avberškom. Podatke sva poiskali tudi v razglasu o smrtih talcev iz septembra 1941. Kar nama je manjkalo, sva dopolnili s pomočjo Ksenije Ilich in Bojana Iliche (mlajšega).

- **Emanuel Ilich**

Emanuel Ilich je bil Bojanov oče. Rodil se je 26. decembra 1883 na Češkoslovaškem. Umrli je 30. decembra 1940 v Mariboru. Po poklicu je bil slaščičar in ustanovitelj slaščičarne Ilich.

Tukaj pridemo do prve možnosti nadaljnjih raziskav. Leta 1883 Češkoslovaška še ni obstajala. Češka in Slovaška sta v letu, ko se je rodil Emanuel Ilich, spadali pod Habsburško monarhijo. Podatke, da bi se naj Bojanov oče rodil na Češkoslovaškem leta 1883, sva našli v matičnih listih. Zakaj so si podatki nasprotujoči?

- **Matilda Ilich**

Matilda Ilich, rojena Mesarič, je bila Bojanova mati. Rodila se je 26. februarja 1893 v Selnici ob Dravi in umrla 7. marca 1973. Podatka o kraju smrti nisva našli.

Emanuel in Matilda sta imela tri otroke. Milovana, Bojana in Vlada Iliche.

- **Milovan Ilich**

Najstarejši sin je bil Milovan. Rodil se je 28. marca 1921 v Mariboru in umrl 11. aprila 1997. Podatka o kraju smrti nisva našli. Milovan je edini izmed treh sinov, po katerem se družinsko drevo nadaljuje še do danes. Leta 1941 se je poročil z Zoro Šlebinger.

- **Zora Ilich**

Zora Ilich, rojena Šlebinger, je bila žena Milovana Iliche. Rodila se je 12. decembra 1921. Umrli je 25. januarja 2009.

Milovan in Zora sta imela tri otroke. Bojana Iliche (mlajšega), Bredo in Iztoka.

- *Bojan Ilich (mlajši)*

Njun prvi sin je bil Bojan Ilich (mlajši), ki se je rodil 3. oktobra 1944. 1. julija 1974 je dobil hčer Ksenijo Ilich.

- *Breda Klančnik Ilich*

Drugi otrok Milovana in Zore je bila Breda. Rodila se je 13. avgusta 1946. Bredina prva hčer je Katarina Klančnik Kocutar, ki se je rodila leta 1968. Zaposlena je v Lutkovnem gledališču Maribor. Njena druga hčer je bila Veronika Klančnik, 1974-2005, ki je pokojna.

- *Iztok Ilich*

Milovanov in Zorin tretji otrok pa je bil Izток Ilich, ki se je rodil 7. novembra 1947. Iztoku se je leta 1972 rodila hčer Maja Ilich Gombač.

- **Bojan Ilich**

Bojan je bil drugi sin po vrsti. Rojen je bil 7. oktobra 1922 v Mariboru. Kot talec je bil 23. septembra 1941 ustreljen pred zapori v Mariboru.

Tukaj pridemo do druge možnosti nadaljnjih raziskav, saj se podatki o rojstvu in smrti ne ujemajo. V matičnih listih, spričevalih in razglasu o smrtih talcev piše, da se je Bojan rodil 7. oktobra 1922 in umrl 23. septembra 1941. V nekaterih člankih in v podatkih, ki sva jih pridobili od Bojana Iliche (mlajšega) in Ksenije Ilich pa je pisalo, da se je rodil 8. oktobra 1922 in umrl 27. septembra 1941.

Slika 4: Bojan Ilich, poslala Ksenija Ilich

Na sliki vidimo Bojana Iliche, kot otroka. Poleg družine Ilich sva midve do sedaj edini, ki imava to sliko, saj je na spletu ni mogoče najti.

- **Vlado Ilich**

Tretji sin je bil Vlado Ilich. Rodil se je 6. julija 1929. Umrl je nekaj tednov po rojstvu, in sicer 28. julija 1929.

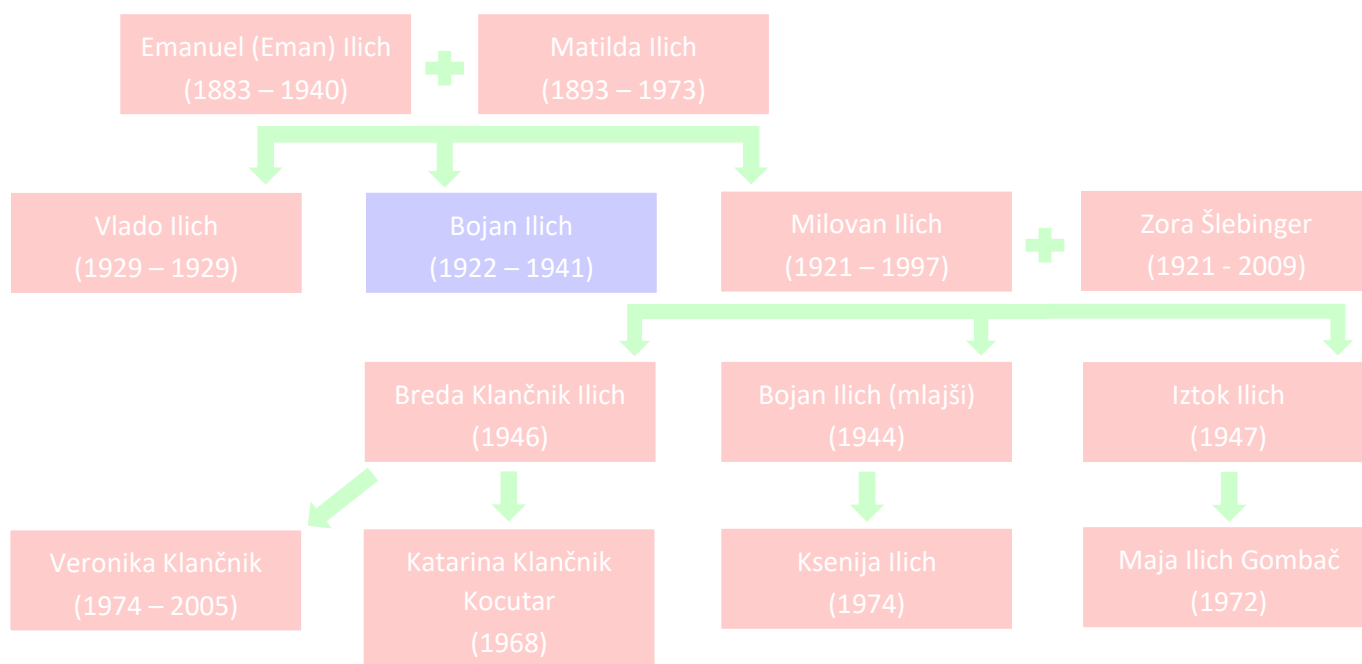
Slika 5: Poroka Zore Šlebinger z Milovanom Ilichom, spletni vir

Na sliki so od leve proti desni: Matilda Ilich; Vera Marentič; Zora Ilich, rojena Mesarič; Milovan Ilich; Barica Marentič, rojena Požarnik; Janko Šlebinger.

Tukaj pridemo do tretje možnosti nadaljnjih raziskav. Sliko je objavila Barica Marentič, rojena Požarnik. Slika s poroke Milovana Iliche in Zore Šlebinger, ki jo vidimo odzgoraj, bi naj nastala leta 1944 (tako je pisalo pod objavo). Iz matičnih listov pa sva pridobili podatek, da bi se naj poročila leta 1941.

Na podlagi pridobljenih in zgoraj navedenih podatkov sva oblikovali del družinskega drevesa družine Ilich. Zaradi boljše preglednosti v drevo nisva dodali imen partnerjev Brede Klančnik Ilich, Bojana Iliche (mlajšega), Iztoka Iliche, Veronike Klančnik, Katarine Klančnik Kocutar, Ksenije Iliche in Maje Iliche Gombač.

V vijoličnem okencu je Bojan Ilich, o katerem govori naloga. Tako je označen zgolj iz preglednosti, saj sta v družini dva Bojana.

Shematski prikaz 1: Družinsko drevo družine Ilich, naredili avtorici

2.3 Šolanje

Potem ko sva izvedeli veliko novih podatkov o družini in sestavili del družinskega drevesa družine Ilich, naju je zanimalo, ali je morda šolanje imelo vpliv na njegova dejanja v prihodnosti, zato sva se lotili raziskovanja le tega. Njegova spričevala, ki so obsegala šolska leta od 1933/1934 do 1939/1940, nama je priskrbelo najina mentorica iz Pokrajinskega arhiva Maribor, po pogovoru z že prej omenjenim Leopoldom Mikcem Avberškom.

Leta 1929 je Bojan Ilich začel obiskovati Državno moško učiteljsko šolo z vadnico na Mladinski ulici 13, kjer danes stoji Osnovna šola Bojana Iliche Maribor. Leta 1933 je začel obiskovati Klasično gimnazijo. Maturo je bil zaradi vojne, leta 1941, primoran opravljati v Ljubljani.

Najprej sva pregledali spričevala iz let 1934, 1935, 1936 in 1937. Na podlagi njih lahko rečeva, da je bil Bojan Ilich prav dober učenec, imel je malo izostankov in nikoli ni imel neopravičenih ur. Tudi v rubriki prestopki in kazni ni bilo zapisanih nobenih pripomb.

Iz najinega predznanja zgodovine veva, da se je v zadnjih letih Bojanovega šolanja začela približevati druga svetovna vojna. Bojan je v njenem začetku bil tudi pasivno aktiven. Prav zato sva se odločili, da podrobneje pregledava spričevala iz let 1938, 1939 in 1940.

Iz teh spričeval sva razbrali:

- Spričevalo leta 1938

Bojan Ilich je bil prav dober učenec. Vedenje je imel primerno, prav tako je šolo obiskoval v ugodnih razmerah. Kot njegova telesna pomanjkljivost je bilo zapisano, da je malo šepal. V vsem letu je imel le pet opravičenih izostankov.

- Spričevalo leta 1939

Bojan Ilich je to šolsko leto zaključil z dobrim uspehom. Vedenje je imel dostojno, prav tako je šolo obiskoval še v ugodnih razmerah. Kot pripomba je bilo zapisano, da je bil srednje nadarjen in marljiv učenec. V vsem šolskem letu je imel le devet opravičenih izostankov.

- Spričevalo leta 1940

Bojan Ilich je razred zaključil s prav dobrim uspehom. Vedenje je imel splošno dostojno, razred pa je zaključil v še ugodnih razmerah. V pripombah je zapisano, da je bil dovolj nadarjen zlasti za realne predmete, to so veronauk, zgodovina, zemljepis in prirodopis. V tem šolskem letu se mu je število izostankov krepko dvignilo. Imel je kar dvesto osemnajst opravičenih ur. Meniva, da je bil vzrok izostankov njegovo ilegalno komunistično delovanje. To sklepava, ker sva v rubriki prestopki in kazni prebrali, da je v tem letu po skupnem učiteljskem zboru prejel kazen zaradi komunistične propagande.

Junak najine šole

Leto	Šola
1929/1930	Državno moško učiteljsiše z vadbico
1930/1931	Državno moško učiteljsiše z vadbico
1931/1932	Državno moško učiteljsiše z vadbico
1932/1933	Državno moško učiteljsiše z vadbico
1933/1934	Klasična gimnazija
1934/1935	Klasična gimnazija
1935/1936	Klasična gimnazija
1936/1937	Klasična gimnazija
1937/1938	Klasična gimnazija
1938/1939	Klasična gimnazija
1939/1940	Klasična gimnazija

Preglednica 1: Leto šolanja in ime šole, naredili avtorici

Slika 6: Spričevalo 1938

Slika 7: Spričevalo 1939

Slika 8: Spričevalo 1940

Vir vseh treh slik je Pokrajinski arhiv Maribor. (2)

2.4 Čas vojne

Iz najinega predznanja zgodovine veva, da se je začela približevati druga svetovna vojna. Njegovo delovanje proti okupatorju je bilo razvidno iz spričeval, ki sva jih analizirali v prejšnjem poglavju.

Vodil je študijske in delovne sestanke v Mariboru, Ptuju, Šoštanju in drugod. Kaj hitro se je pokazalo, da je med vsemi srednješolci najagilnejši in najspodobnejši. Tako je bil leta 1940, kljub nedopolnjenim osemnajstim letom sprejet v skupnost komunistov.

Seveda pa njegova dejanja niso ubežala učiteljskemu zboru, njegova politična dejavnost pa je kaj kmalu prišla tudi na uho policije. Leta 1937 so ga aretirali in odpeljali v Ljubljanske zapore. Iz njega niso izvlekli nobenih koristnih informacij, tudi nič konkretnega mu niso mogli dokazati. Tako so ga po nekaj mesecih zaprtja izpustili. S težavo se mu je uspelo vrniti nazaj v gimnazijo, a kot smo ugotovili v prejšnjem poglavju, je šolsko leto uspešno zaključil.

Kljub temu, da je v naslednjih letih bil pod hudim policijskim nadzorom, s svojim delom ni prenehal. Pri sebi doma je imel tudi arhiv. Ob napadu okupatorjev na Jugoslavijo sta ga z bratom Milovanom zakopala na domačem vrtu. To so Nemci ugotovili šele po njegovi smrti.

6. aprila 1941 so okupatorji napadli Jugoslavijo. Kljub temu sta z bratom Milovanom nadaljevala s pasivnim delovanjem v Mariboru. Bojan je v sladoledarskem vozičku, ki si ga je sposodil od očeta, raznašal ilegalni propagandni material, in Mariborčane ozaveščal o vojnem dogajanju in o nevarnosti okupacije naše domovine. V njem je prav tako pripeljal veliko literature, ki jo je kasneje uporabil v partizanski četi na Pohorju.

Aprila 1941 se je z vso vsmo osredotočil na organiziranje osvobodilne fronte in ustanavljanje oboroženih oddelkov prvih pohorskih partizanov. Skrbel je za zbiranje orožja, hrane in obleke ter pritegoval vedno nove ljudi za boj proti okupatorju. (3)

2.4.1 Volkmerjev prehod

Maribor je bil prvo večje mesto v Sloveniji, ki so ga v leta 1941 zasedle nemške okupacijske sile, a mesto se okupatorju ni uklonilo. Prva uporniška akcija tako v Jugoslaviji kot v Sloveniji se je dogodila na današnji dan, 29. aprila 1941, v Volkmerjevem prehodu, le tri dni po Hitlerjevem obisku Maribora.

April 1941 je bil v Mariboru čas velikega zmagoslavja nacističnih okupatorjev in čas velikega pritiska na Slovence. Skupina mladincev je v središču okupiranega Maribora v zgodnjih jutranjih urah 29. aprila 1941, v času policijske ure, pri hotelu Zamorec v Volkmerjevem prehodu zažgala dva okupatorjeva osebna avtomobila. Uporniška akcija le tri dni po Hitlerjevem obisku je bila za nemške okupatorske oblasti nekaj nepojmljivega. Okupator je zaprl veliko Mariborčanov, vendar ni nikoli odkril, kdo je izvedel prvo uporniško akcijo v Sloveniji.

Kot omenja Mira Grašič, muzejska svetovalka Muzeja narodne osvoboditve Maribor, je tri dni po Hitlerjevem obisku (več o tem dogodku v članku na tej povezavi) v Mariboru skupina mladeničev samoiniciativno pripravila in izvedla prvo uporniško akcijo proti okupatorju v mestu in v Sloveniji. Jedro skupine so bili skojevci Avgust Greif, Bojan Ilich in Ljubo Tarkuš. K akciji so pritegnili znance in prijatelje, ki so jim zaupali.

Skrbno načrtovana akcija

“V ponedeljek zvečer, 28. aprila 1941, sta dva voznika iz Gradca med 8. in 9. uro zvečer parkirala osebni vozili pri hotelu Zamorec v Volkmerjevem prehodu. Oba sta policiji pozneje povedala, da sta malo pred polnočjo svoja avtomobila pregledala in ugotovila, da je vse v redu. K akciji je Avgust Greif pritegnil Albina Vernika, ki se je leta 1958 spominjal, da sta z Greifom zelo zgodaj zjutraj z desnega brega odšla prek lesenega mostu čez Dravo oblečena v delavske obleke in z orodjem v rokah. Straži na mostu sta dejala, da gresta na delo,” razlaga Grašičeva.

Na Glavnem trgu sta se sestala še z drugimi mladeniči, ki so se razpostavili kot stražarji na križiščih Slovenske in Gosposke ulice, Jurčičeve in Gosposke ulice, Ulici 10. oktobra in na koncu Volkmerjevega prehoda pri Grajskem trgu. Avgust Greif bi naj najverjetneje z Bojanom Ilichom nato odšel proti Volkmerjevemu prehodu.

Po policijskih ugotovitvah sta bila avtomobila zažgana med pol peto in peto uro zjutraj. Mariborske gasilce so iz hotela Zamorec obvestili o požaru ob peti uri. Kot dodaja Grašičeva, je požar oba avtomobila povsem uničil, zaradi vročine pa so na tla popadala tudi bližnja okenska stekla.

Slika 9: Volkmerjev prihod leta 1941, Muzej NO Maribor

Sledili so hudi nemški ukrepi

V kratkem poročilu političnemu komisarju mesta Maribor je policijski direktor za sabotažo okrivil slovensko mladino. Ugotavljal je, da slovenska mladina med 16. in 22. letom ponovno dviga glavo, kot tudi da bo k uspešnemu uničenju mladinskega upornišva pripomogla le energična policijska akcija. Policijsko akcijo so dopoldan zelo hitro pripravili in jo izvedli v popoldanskem času 29. aprila 1941.

V središču mesta in v bližini Volkemerjevega prehoda so znatne policijske sile zaprle ulice in izpeljale racijo. Največ mladincev so aretirali na začetku takratne mestne promenade, na križišču Tyrševe in Slovenske ulice. V palači hranilnice Dravske banovine je bil avtomatski bife, kjer se je rada zbirala mladina. Ob pomoči okupatorju naklonjenih Mariborčanov so aretirali in v bifeju zbrali okrog sto mladeničev. Šestdeset so jih s kamioni odpeljali v klet meljske vojašnice. Kasneje so v meljski vojašnici internirali tudi okrog dvajset uglednih in premožnih slovenskih meščanov.

Kljub mučenju Nemci niso izvedeli ničesar

Aretirani mladinci so bili v meljski vojašnici zaprti teden dni.

»V kletnih prostorih meljske vojašnice so zaprte mladince silovito pretepali, zastraševali in zasramovali ter jih mučili še na druge načine. Nekatere so pretepali že med vožnjo v meljsko vojašnico. Od zaprtih so predvsem skušali izvedeti, kdo je zažgal avtomobila. Zvedeli niso ničesar. Dne 4. maja je mariborska izpostava kriminalne policije poročala, da so bila dotedanja poizvedovanja neuspešna in da bodo z njimi intenzivno nadaljevali,« piše Milan Ževart (1983) v članku *Sabotažne akcije v Mariboru od konca aprila do začetka avgusta 1941.*

Od mladeničev, ki so pripravili in izvedli akcijo v Volkmerjevem prehodu, je bil med racijo ujet Bojan Ilich, navaja Grašičeva. Kljub neuspehim zaslišanjem so aretirani fantje ostajali še naprej priprti v meljski vojašnici, da ne bi domov odhajali s preveč vidnimi sledovi pretepanja. Pred izpustitvijo so morali podpisati izjavo, da ne bodo govorili, kaj so doživeli v zaporu.

Uvedba policijske ure v Mariboru in usoda upornikov

Posledica sabotažne akcije v Volkmerjevem prehodu je bila tudi uvedba policijske ure v Mariboru, ki jo je odredil politični komisar mesta Maribor. Le-ta je ukazal, da ne sme biti nobena civilna oseba v času od pol ene do pete ure zjutraj v javnih prostorih, na cestah, ulicah in poteh ter da morajo biti lokali ob 24. uri zaprti. Izjeme iz nujnih razlogov (predvsem zaradi poklicnih dolžnosti) so bile možne le s posebno dovolilnico policijske direkcije.

Uporniki, ki so v Mariboru izvedli prvo uporniško akcijo v Sloveniji, so že v naslednjih mesecih padli. Avgust Greif-Blisk je padel v spopadu 4. novembra 1941 pri prehodu Štajerskega partizanskega bataljona prek ceste Planina-Jurklošter, Bojana Ilica je nemški okupator ustrelil v Mariboru 23. septembra 1941, Ljuba Tarkuša, ki je bil vodja sabotažne skupine na levem bregu Drave, so Nemci ustrelili 6. januarja 1942 v Mariboru.

Sabotažna akcija 29. aprila 1941, ki je bila uspešno izpeljana v Mariboru kot središču nemške okupacijske oblasti le tri dni po obisku Adolfa Hitlerja, je bila prvo uporniško dejanje v Sloveniji. (4)

Sliki 10, 11: Volkmerjev prehod s spominsko ploščo danes, fotografija lastni arhiv avtoric

2.5 Zapor in smrt

Bojan Ilich od 22. junija 1941 ni več bival doma. Mater so mu izselili, oče mu je umrl. Brat Milovan je pred Nemci pobegnil v Ljubljano. V stanovanje ga je vzela Mara Čepič. Živela sta na Kolodvorski ulici 7. Gestapovci so ga 7. avgusta leta 1941 aretirali. Bojanova legitimacija se jim je zdela sumljiva. Odpeljali so ga v mariborsko gestapo. Kljub obljubam o svobodi Bojan svojih tovarišev in tovarišic ni izdal. V zaporu so ga tedne in tedne mučili vse do njegove smrti. Kot talec je bil ustreljen, 23. septembra 1941, pred takratnimi sodnimi zapori v Mariboru.

Slika 12: Mara Čepič, spletni vir

Z Bojanom je bila zaprta tudi mariborska junakinja Slava Klavora, po kateri se imenuje ena izmed mariborskih osnovnih šol na Teznu. Bila je mariborska aktivistka in je prav tako, kot Bojan Ilich, pristala v rokah mariborskih gestapovcev. Iz pogovora z intervjuvanimi osebami, sva dobili informacijo, da bi naj bila Bojan in Slava Klavora zaljubljena. Pesem, ki jo je zapisal tik pred smrtjo v mladinski celici št. 74 v takratnih sodnih zaporih v Mariboru, bi naj bila posvečena prav njej. Zaradi pomankanja konkretnjših virov pa te informacije ne moramo zagotovo potrditi.

Slika 13: Slava Klavora, spletni vir

23. september. Jutro pred usmrtnitvijo so ga skupaj s sojetniki gnali na dvorišče. Vedel je, da bo to jutro odločalo o njegovi usodi. Prebrali so smrtno obsodbo. Še pred smrtjo je prejel udarec paznika, ker si je strgal ruto z oči. Le zakaj si jo je strgal? Najbrž, ker je vedel, zakaj bo dal svoje življenje, prepričan, da bo čas, ki prihaja lepši za vse slovenske prihodnje rodove. (5)

Slika 14: Razglas, Muzej NO Maribor

3. KAJ SE ŠE DANES IMENUJE PO NJEM

3.1 Osnovna šola Bojana Ilica Maribor

Po junaku, o katerem govori raziskovalna naloga, se imenuje tudi ena izmed osnovnih šol v Mariboru. To je Osnovna šola Bojana Ilica Maribor, ki deluje na Mladinski ulici 13. Je tudi ena izmed najstarejših mariborskih šol.

Šola je bila zgrajena leta 1907. Njen prvi ravnatelj je bil Henrik Schreiner, imenovali so ga vzgojitelj slovenskih učiteljev. Njegov kip danes stoji med Pravno fakulteto in osnovno šolo Bojana Ilica v Mariboru.

Imena šole skozi leta:

- Od leta 1907 do 1919: Lehrbildungsanstalt z vadnico,
- Od leta 1919 do 1932: Državno moško učiteljišče z vadnico (to šolo je obiskoval Bojan),
- Od leta 1932 do 1941: Državna učiteljska šola in vadnica,
- Od leta 1941 do 1945: Mädchenhauptschule I,
- Od leta 1945 do 1947: I. nižja ženska gimnazija,
- Od leta 1947 do 1951: III. gimnazija,
- Od leta 1951 do 1957: III. Gimnazija, v pritličju pa je bila Osnovna šola II,
- Od leta 1957 do 1958: Osemletna šola II in III,
- Od leta 1958 do 1959: Osnovna šola II,
- Od leta 1959 do danes: Osnovna šola Bojana Ilica Maribor.

Šola je skozi leta menjala veliko ravnateljev. Trenutna ravnateljica je Astrid Videc.

Najina šola ima res bogato zgodovino. Najina mentorica je o njej naredila obširno razstavo, ki si jo je možno ogledati. Nekaj let nazaj je o njej z učenci napisala tudi raziskovalno nalogo. Tudi midve sva ponosni učenki te šole. (6)

To je najstarejša slika Osnovne šole Bojana Ilica Maribor (vidi se v ozadju). Slika je nastala v letu 1907.

Slika 15: OŠ Bojana Ilica nekoč, šolski arhiv

Slika 16: Šola danes, lastni arhiv

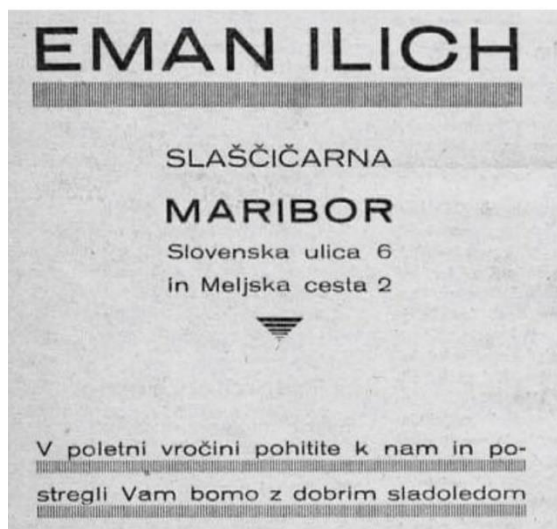
3.2 Ilichova ulica

Leta 1947 so novo ulico v Zgornjem Radvanju poimenovali Ilichova ulica. To je ulica, ki vodi proti hiši RTV Maribor.

Slika 17: RTV Maribor na Ilichovi ulici, spletni vir

3.3 Slaščičarna Ilich

Leta 1909 je Bojanov oče, Emanuel Ilich odprl svojo slaščičarno, ki je sprva obratovala na Slovenski ulici 5, kasneje pa se je preselila na Slovensko ulico 6. V času Jugoslavije je slaščičarna prišla v last države. Kasneje sta jo v najem vzela Klemen Logar in Ksenija Ilich. Po njunem razhodu je Klemen nadaljeval s slaščičarsko tradicijo. Čez čas se mu je pridružila Mira Osvald Mićović. Danes sta oba lastnika slaščičarne in njeno tradicijo vodita še naprej.

Slika 18: Prvi napis pred slaščičarno Ilich, poslala Mira Osvald Mićović

4. RAZISKOVALNI DEL

4.1 Anketa

Eden izmed ciljev najine raziskovalne naloge je bil, da ugotoviva, koliko učenci naše šole vedo o Bojanu Ilichu.

Sestavili sva anketo, ki je obsegala šest vprašanj:

- Ali veste, kdo je bil Bojan Ilich?
- Na kaj se spomnite, ko slišite ime Bojan Ilich?
- Kako bi povezali Bojana Ilicha s sladoledarskim vozičkom?
- Zakaj je Bojan Ilich z drugimi uporniki zažgal dva osebna avtomobila nemških okupacijskih enot?
- Pri kateri starosti je umrl?
- Kaj je bil vzrok Bojanove smrti?

Na prvo vprašanje sta bili podani možnosti DA/NE, na drugo, tretje, četrto in peto vprašanje so lahko izbirali med odgovori a, b in c, na zadnje, šesto vprašanje pa so lahko izbrali med dvema trditvama a in b.

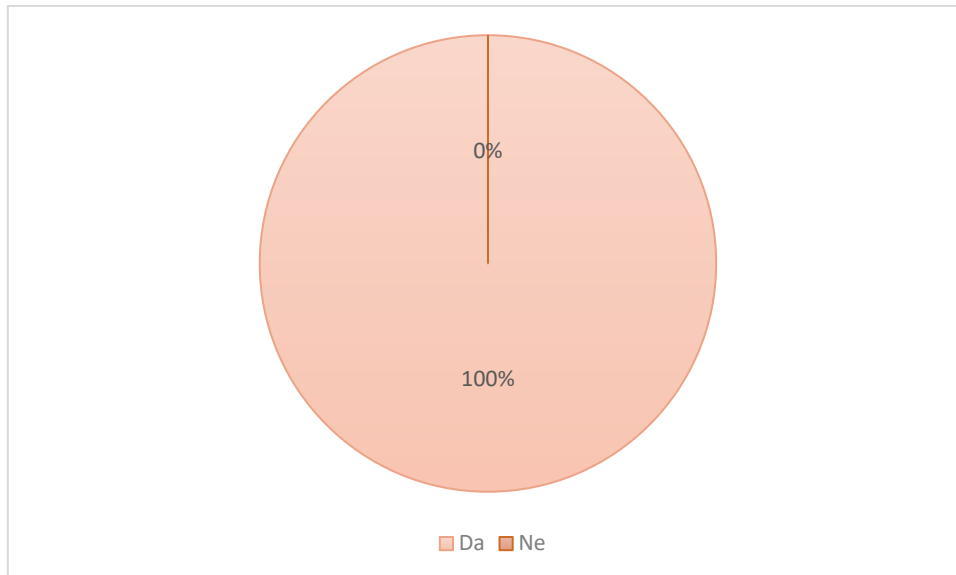
Želeli sva ugotoviti, koliko o Bojanu Ilichu vedo učenci različnih starosti, zato sva anketirali dva tretja razreda, dva osma in dva deveta razreda. Na nižji stopnji so izpolnili sedemindvajset anket, iz višje stopnje, torej dveh osmih in dveh devetih razredov, pa petinpetdeset anket. Tako je končno število anketiranih učencev nanoslo na dvainosemdeset.

Podatki so predstavljeni v tortnem diagramu.

4.2 Predstavitev podatkov

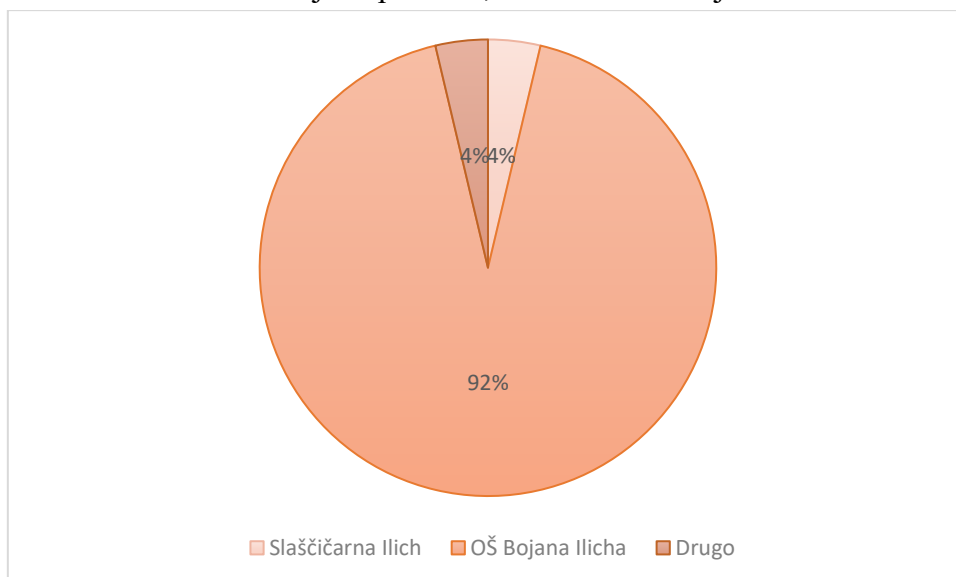
4.2.1 Podatki za nižjo stopnjo

Graf 1: Ali veste, kdo je bil Bojan Ilich?

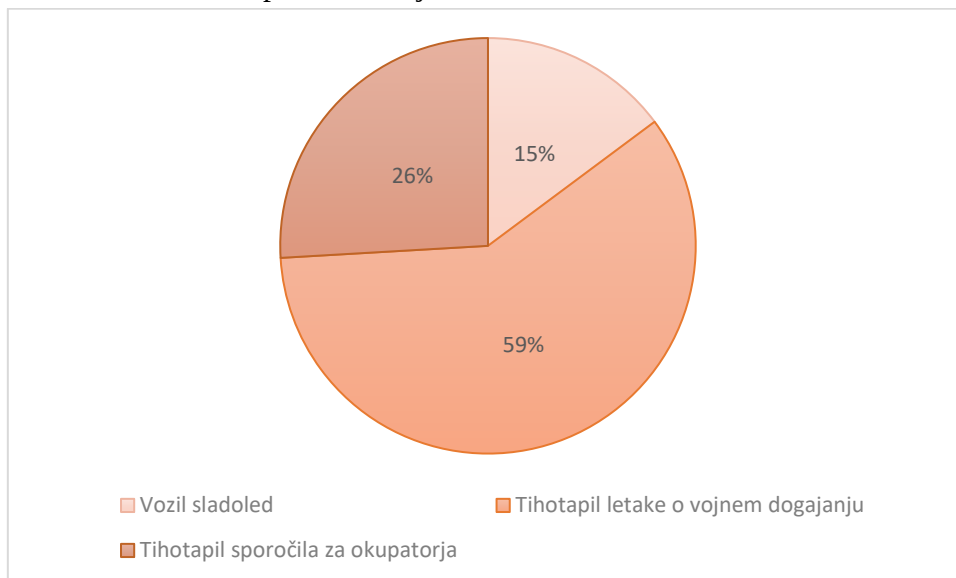
Ugotovitev: 100% (27 učencev) tretješolcev ve, kdo je bil Bojan Ilich.

Graf 2: Na kaj se spomnite, ko slišite ime Bojan Ilich?

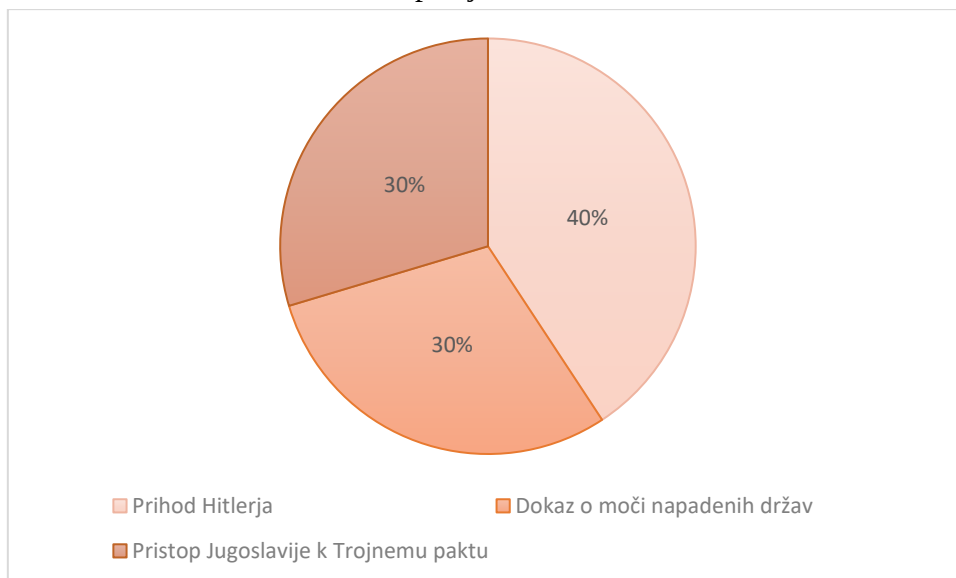
Ugotovitev: 92% (25 učencev) se spomni na Osnovno šolo Bojana Iliche Maribor. 4% (1 učenec) se spomni na slaščičarno Ilich, ostali 4% (1 učenec) pa na nekaj drugega.

Graf 3: Kako bi povezali Bojana Ilica s sladoledarskim vozičkom?

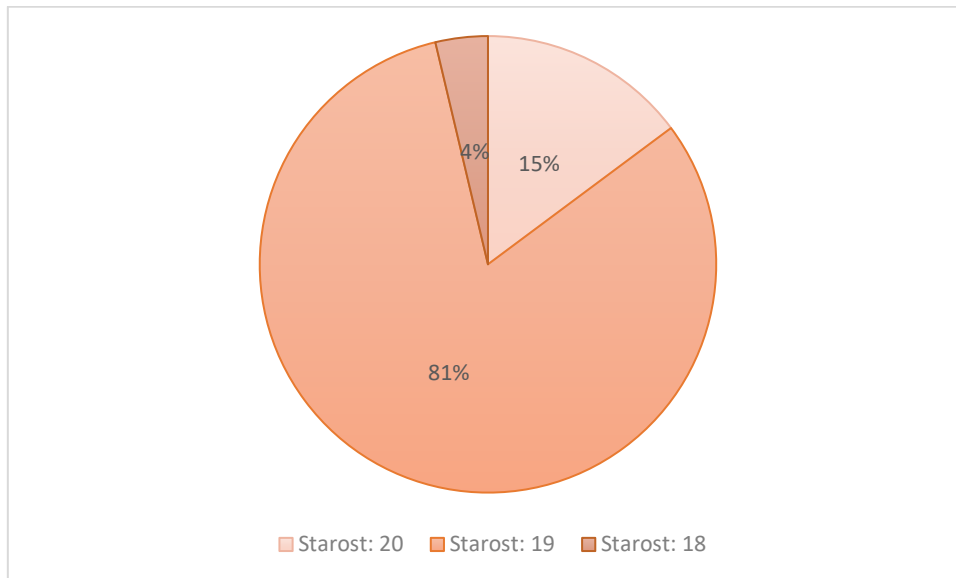
Ugotovitev: 59% (16 učencev) je odgovorilo, da je Bojan v sladoledarskem vozičku tihotapil letake o vojnem dogajanju. 26% (7 učencev) je odgovorilo, da je tihotapil sporočila za okupatorja, ostalih 15% pa, da je v njem vozil sladoled.

Graf 4: Zakaj je Bojan Ilich z drugimi uporniki zažgal dva osebna avtomobila nemških okupacijskih enot?

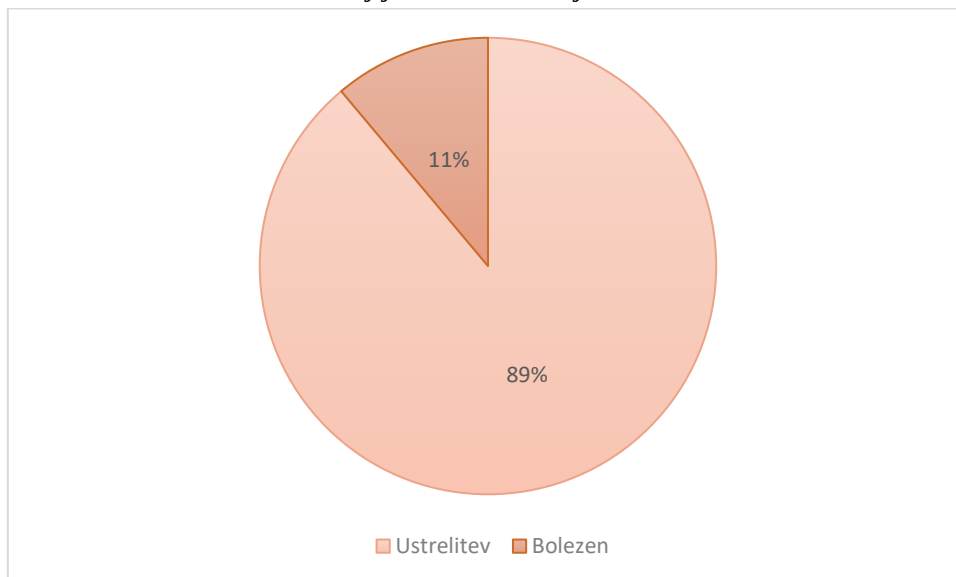
Ugotovitev: 40% (11 učencev) je odgovorilo, da je bil povod napada Hitlerjev prihod v Maribor. 30% (8 učencev) je odgovorilo, da je povod bil pristop Jugoslavije k Trojnemu paktu, ostalih 30% (8 učencev) pa, da so s tem želeli pokazati, da so napadene države močnejše od trojnega pakta.

Graf 5: Pri kateri starosti je umrl?

Ugotovitev: 81% (22 učencev) je odgovorilo, da je umrl pri 19-ih letih. 15% (4 učenci) je odgovorilo, da je umrl pri 20-ih letih, ostali 4% (1 učenec) pa so odgovorili, da je umrl pri 18-ih letih.

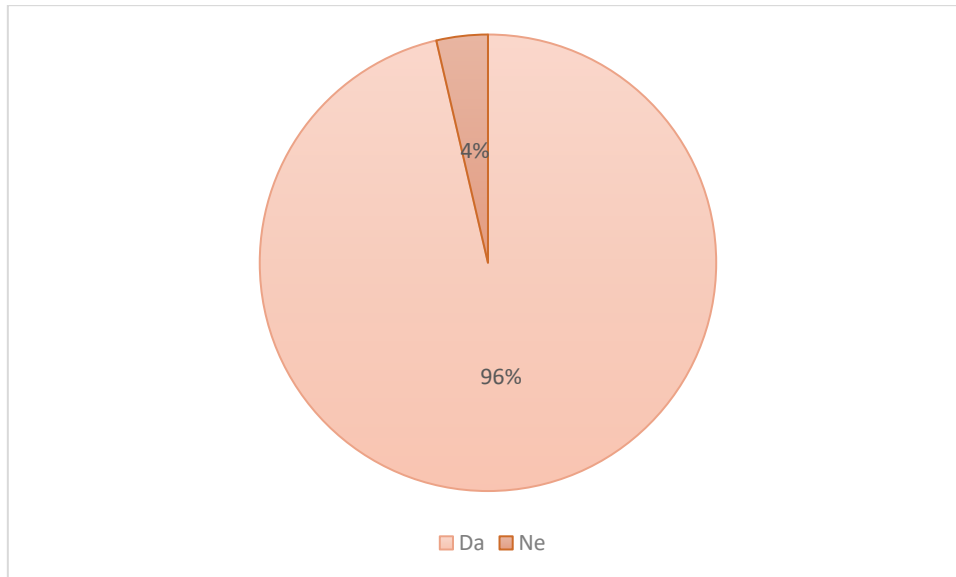
Graf 6: Kaj je bil vzrok Bojanove smrti?

Ugotovitev: 89% (24 učencev) meni, da je Bojan bil ustreljen, ostalih 11% (3 učenci) pa, da je umrl zaradi bolezni.

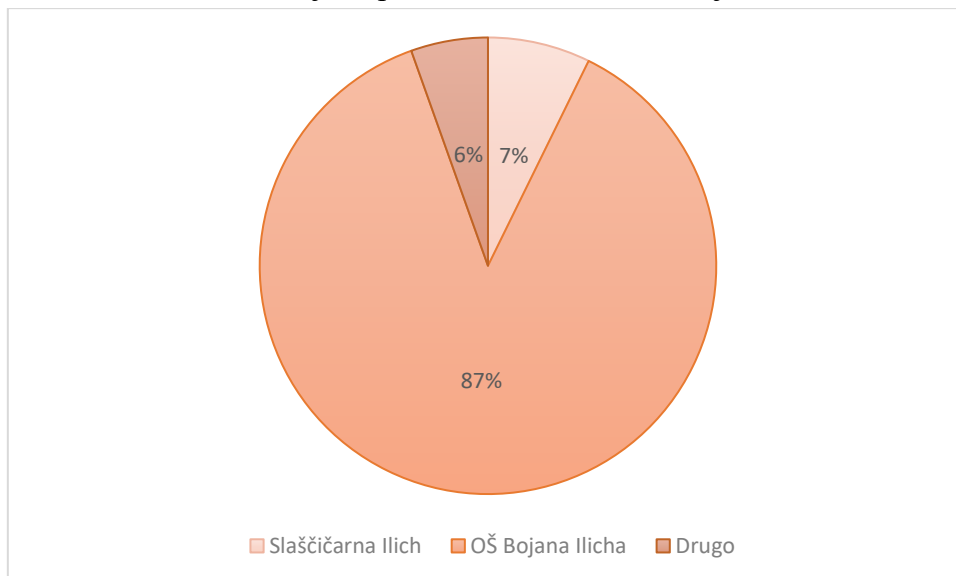
4.2.2 Podatki za višjo stopnjo

Graf 7: Ali veste, kdo je bil Bojan Ilich?

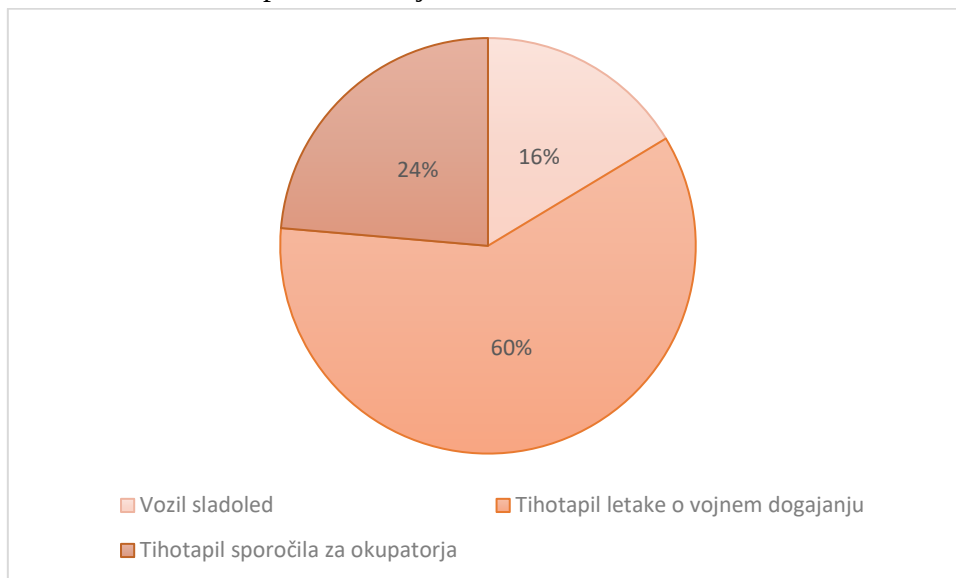
Ugotovitev: 96% (53 učencev) je odgovorilo, da vedo, kdo je bil Bojan, ostali 4% (2 učenca) pa, da ne vedo.

Graf 8: Na kaj se spomnite, ko slišite ime Bojan Ilich?

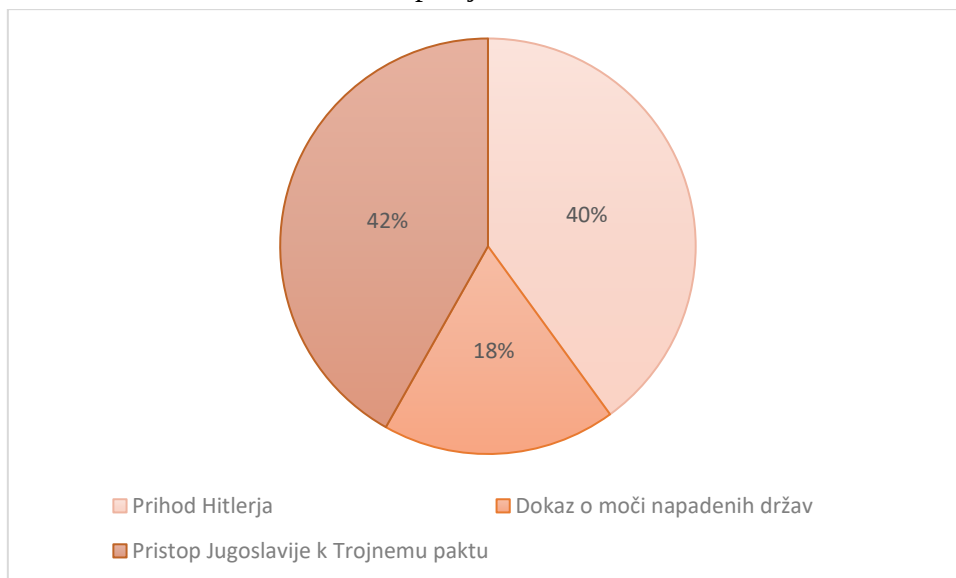
Ugotovitev: 87% (48 učencev) se ob imenu Bojan Ilich spomni na Osnovno šolo Bojana Ilica Maribor, 7% (4 učenci) na slaščičarno Ilich v mestu, ostalih 6% (3 učenci) pa na nekaj drugega.

Graf 9: Kako bi povezali Bojana Ilica s sladoledarskim vozičkom?

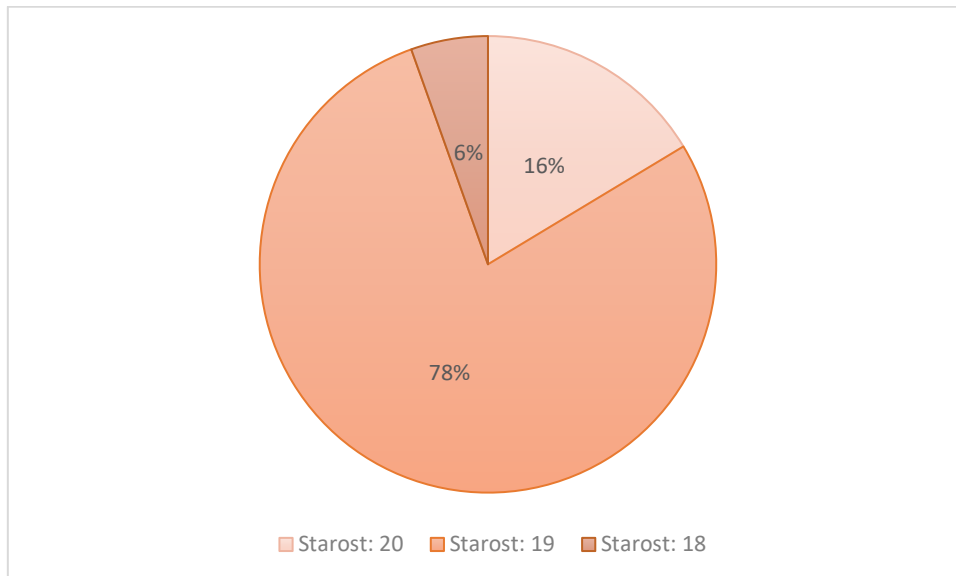
Ugotovitev: 60% (33 učencev) je odgovorilo, da je Bojan v sladoledarskem vozičku tihotapil letake o vojnem dogajanju, 24% (13 učencev), da je tihotapil sporočila okupatorju, ostalih 16% (9 učencev) pa, da je v njem vozil sladoled.

Graf 10: Zakaj je Bojan Ilich z drugimi uporniki zažgal dva osebna avtomobila nemških okupacijskih enot?

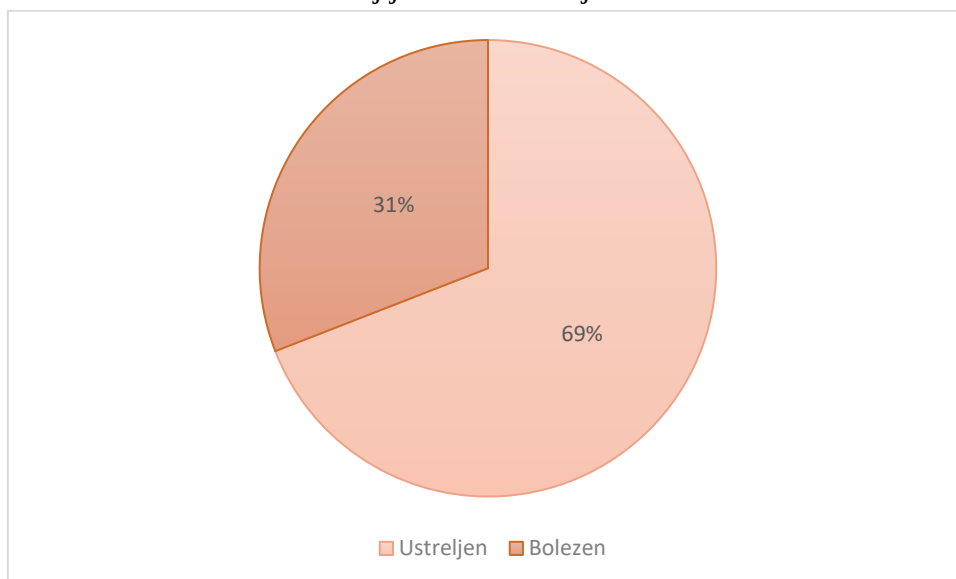
Ugotovitve: 42% (23 učencev) je odgovorilo, da so tovarnjak zažgali zaradi pristopa Jugoslavije k Trojnemu paktu. 40% (22 učencev) meni, da je za to bil kriv Hitlerjev prihod v Maribor, ostalih 18% (10 učencev) pa meni, da so želeli dokazati, da so napadne države močnejše od Trojnega pakta.

Graf 11: Pri kateri starosti je umrl?

Ugotovitev: 78% (43 učencev) je odgovorilo, da je umrl pri 19-ih letih, 16% (9 učencev) pravi, da je umrl pri 20-ih letih, ostalih 6% (3 učenci) pa pravi, da je umrl pri 18-ih letih.

Graf 12: Kaj je bil vzrok Bojanove smrti?

Ugotovitev: 69% (38 učencev) je odgovorilo, da je bil ustreljen, ostalih 31% (17 učencev) pa meni, da je umrl zaradi bolezni.

4.3 Intervju

Da bi o Bojanu Ilichu izvedeli tudi nekaj stvari iz »prve roke«, sva se odločili opraviti dva intervjuja. Prvi je potekal z gospo Miro Osvald Mičović, ki je zraven Klemna Logarja sedanja lastnica slaščičarne Ilich. Preko nje sva prišli v stik s Ksenijo Ilich in njenim očetom Bojanom Ilichom (mlajšim), ki je sin Milovana Iliche. Prvi intervju je potekal v živo, drugi pa je bil opravljen preko telefona in elektronske pošte.

4.3.1 Mira Osvald Mičović

Z gospo Miro smo se najprej pogovarjale o nastanku in razvoju slaščičarne vse do danes. Nato je povedala nekaj zanimivosti o našem junaku Ilichu.

Slika 19: Mira Osvald Mičović, spletni vir

Zastavili sva ji naslednja vprašanja:

»Katero leto se piše od nastanka slaščičarne?«

»Slaščičarna Ilich se je odprla leta 1909 na Slovenski ulici 5, kjer danes posluje Zlatarna Celje. Tam je delovala pet do šest let, nato pa se je preselila na Slovensko ulico 6, kjer obratuje tudi danes. Prvi prostor, kjer je obratovala slaščičarna, je bil v najemu, kasnejši prostor, na Slovenski ulici 6, pa je bil kupljen. V času Jugoslavije so nacionalizirali veliko podjetji in eno izmed njih je bila slaščičarna, zato je njeno upravljanje prevzela država.«

»Kdo danes upravlja slaščičarno Ilich?«

»Leta 1997 sta Klemen Logar in njegova takratna partnerka Ksenija Ilich, prosila Milovana Iliche, brata Bojana Iliche, če bi lahko najela slaščičarno. Milovan je seveda prošnjo odobril in tako sta jo istega leta začela obnavljati. Prenovljeno slaščičarno sta odprla avgusta 2000. Zatem

sta se razšla in se odločila, da bo Klemen nadaljeval z vodenjem slaščičarne, ki jo je kasneje tudi kupil in postal njen lastnik. Sedanja lastnika slaščičarne sva tako moj partner Klemen Logar in jaz.«

»Ali poznate kakšne zanimivosti o Bojanu?«

»Bojan Ilich je zelo rad pisal pesmi. Govorilo se je tudi, da bi naj on in Slava Klavora bila zaljubljena. Pesem, ki jo je pred smrtjo zapisal v zaporu, bi naj bila namenjena prav njej, vendar tega ne morem zagotovo potrditi.«

»Morda veste, katero sladico je imel Bojan najraje?«

»Naj bi imel rad vse slaščice, ampak te informacije ne moramo zagotovo potrditi.

»Ali se katera sladica imenuje po njem?«

»Ne. Trenutno se nobena sladica ne imenuje po njem. Ampak je to zelo dobra ideja in jo bom imela v mislih.«

4.3.2 Ksenija Ilich in Bojan Ilich (mlajši)

Preko omenjene Mire Osvald Mičović sva vzpostavili stik s Ksenijo Ilich. Njen oče Bojan se je z veseljem priključil raziskovalni nalogi in odgovoril na naslednja vprašanja:

»Kakšna oseba je bil Bojan Ilich? «

» Vem pravzaprav zelo malo o svojem soimenjaku Bojanu Ilichu (1922 – 1941), še največ po pripovedovanju njegove matere, gospe Matilde Ilich in iz skopih uradnih zgodovinskih virov. Na primer to, da je bil zelo nadarjen dijak, da se je zanimal za kemijo, ki jo je želel študirati in da je bil predan partiji, da je bil SKOJ-jevec in funkcionar, mislim da sekretar mestnega mladinskega komiteja. Bil je eden glavnih organizatorjev diverzantske akcije v Volkmerjevem prehodu, dne 29. aprila 1941, tik po Hitlerjevem obisku Maribora, kar je bila prva tovrstna akcija, ne samo na ozemlju tedanje Jugoslavije ampak, kolikor vem, na celotnem Balkanu. V avgustu 1941 ga je Gestapo v stanovanju Čepičevih, blizu mariborske železniške postaje, aretiral. Izdal naj bi ga njegov partijski nadrejeni, sekretar OK KPS Maribor, Alojz Zorko – Tonček, ki je sicer izdal celo vrsto svojih nekdanjih tovarišev. Resnici v zvezi s to izdajo sem želel priti do dna, vendar pri naših arhivih nisem bil uspešen. Imam v načrtu, da se obrnem na pokrajinski štajerski arhiv v Gradcu oziroma na centralni nemški arhiv, kjer so verjetno ohranjeni vsaj zapisniki zasliševanj. Motiv za izdajo je sicer po mojem razumljiv – mariborski mladinci so se spontano, brez soglasja ljubljanskega partijskega vodstva, odločili za manifestacijo upora proti Nemcem, takratnim uradnim zaveznikom in v nasprotju z direktivo Kominterne. (To me spominja na usodo Angele Vodetove). Mimogrede: spominjam se, da je v mariborskem Muzeju NOB bila dolga leta cela prva soba namenjena dogodkom iz Volkmerjevega prehoda, nakar so vse te eksponate prenesli v klet. Ko sem spraševal, zakaj je to bilo potrebno, namestnico direktorice, nisem dobil prepričljivega odgovora. Na sploh se mi zdi, da uradno zgodovinopisje ta dogodek želi izbrisati iz kolektivnega spomina in da na primer

v Ljubljani skoraj nihče ne ve zanj. Ko je pred leti izšla posebna številka Mladine o dogodkih iz začetka 2. svetovne vojne, s fotografijo Hitlerjevega obiska v Mariboru na naslovnici, o akciji iz Volkmerjevega prehoda ni bilo zapisane niti besede. Dovolj zgovorno. «

»Ali je res, da sta on in slava Klavora bila par?«

» Večkrat sem slišal o tem, vendar nimam dokazov za to trditev. Prav gotovo pa sta bila tesna sodelavca, somišljenika in prijatelja. «

»Vam je kdaj kdo pripovedoval ali razlagal o Bojanu Ilichu?«

» Pripovedovala mi je zlasti stara mama, njegova mati, gospa Matilda Ilich, sicer lastnica legendarne slaščičarne Ilich, na Slovenski 6 v Mariboru. «

Povprašali sva tudi o družinskem drevesu. Vse podatke, ki sta nama zaupala, sva vključili v družinsko drevo, v poglavju 2.2.

5. ZAKLJUČEK

Vse cilje, ki sva si jih postavili v raziskovalni nalogi, sva uspešno izpolnili.

Največ težav sva imeli z iskanjem virov in za to obstajata dva razloga. Prvi je, da je bilo v času druge svetovne vojne veliko virov uničenih. Drugi razlog pa je bil, da je umrl že pri osemnajstih letih. Kljub temu sva ustvarili temeljitejši življenjepis, kateremu sva dodali veliko novih informacij. S pomočjo literature, pridobljene v Pokrajinskem arhivu Maribor, Muzeju NO Maribor, informacij Mire Osvald Mićović, Ksenije Ilich in njenega očeta Bojana Iliche (mlajšega) sva sestavili njihovo družinsko drevo in našli še manjkajoče podatke o družini. Ponosno lahko rečeva, da sva prva dva cilja naloge uspešno dosegli.

Anketa, katero sva izvedli med učenci šole, je pokazala, da učenci o njem vedo zelo malo. Večina učencev o njem ve le to, da je umrl, ker je bil ustreljen. Najbolj naju je presenetil podatek, da so od skupaj dvainosemdesetih učencev le štirje vedeli, da je umrl pri osemnajstih letih.

V nalogi sva ugotovili, da je Bojanov oče, Emanuel Ilich bil slaščičar. Meniva, da si je Bojan od njega izposodil sladoledarski voziček in v njem razvažal ilegalni propagandni material. Vendar pa tega podatka nisva našli nikjer zapisanega.

Vedeli sva, da se danes po njem imenuje najina osnovna šola, Osnovna šola Bojana Iliche Maribor. Njegov priimek nosi slaščičarna Ilich, ki obratuje na Slovenski ulici 6. Ime po njem je leta 1947 dobila tudi ulica, ki vodi proti hiši RTV Maribor. Poizkusili sva poiskati še več, vendar drugih poimenovanj nisva našli.

Tekom naloge sva prikazali tudi nekaj fotografij, kako so bivši učenci naše šole upodobili slovenskega narodnega heroja Bojana Iliche.

5.1 Analiza hipotez

Zastavili sva si šest hipotez:

1. HIPOTEZA: Težko bova našli veliko podatkov in slikovnega materiala o Bojanu Ilichu.

Hipotezo lahko potrdiva.

Že v začetku naloge sva večkrat omenili, da sva do virov o njem zelo težko prišli. Prvi razlog je bila druga svetovna vojna, saj je takrat bilo veliko virov uničenih. Drugi razlog pa je bil, da je umrl zelo mlad. V knjigah sva našli zelo malo, kar nama je potrdila tudi misel Bojana Iliche mlajšega, da se sodobna zgodovina včasih izmika resničnim dejstvom iz druge svetovne vojne. Na spletu sva našli nekaj člankov, tudi slike sva našli samo dve. To, da je slikovnega materiala primanjkovalo, je razvidno iz tega, da sva morali čez raziskovalno nalogo uporabiti slike učencev.

2. HIPOTEZA: Našli bova vsaj enega živečega sorodnika.

Hipotezo lahko potrdiva.

V poglavju 2.2, kjer sva ponazorili družinsko drevo, je razvidno, da je še veliko živečih sorodnikov, ki so potomci le enega izmed otrok, Milovanu Ilichu. V stik nama je uspelo priti s kar dvema sorodnikoma.

3. HIPOTEZA: Nekdo v njegovi družini je bil slaščičar, zato je tihotapil ilegalni propagandi material v sladoledarskem vozičku.

Hipoteze ne moreva niti potrditi niti zavreči.

Ugotovili sva, da je njegov oče Emanuel Ilich bil slaščičar. Sklepava, da je ilegalni propagandi material tihotapil v sladoledarskem vozičku, prav zaradi dejavnosti njegovega očeta. Sicer pa tega podatka nisva nikjer našli zapisanega.

4. HIPOTEZA: Slaščičarna je bila v lasti njegove družine, zato se še danes imenuje po njih.

Hipoteze ne morava niti potrditi niti zavreči.

Ugotovili sva, da je slaščičarna bila zares v lasti njegovega očeta Emanuela Iliche. Slaščičarna je bila v času Jugoslavije nacionalizirana. Ko je slaščičarna prišla v last Mire in Klemna, sta njeno prvotno ime obdržala. Kaj je bil razlog za to ali zakaj sta to ime obdržala, ne veva. Zato sklepava, da se slaščičarna imenuje po njegovem očetu.

5. HIPOTEZA: Večina anketiranih učencev šole ne pozna življenja in delovanja Bojana Ilica.

Hipotezo lahko potrdiva.

Ugotovili sva, da skoraj vsi anketirani učenci vedo, kdo je bil Bojan Ilich. Veliko manj pa poznajo njegovo življenje in aktivnosti v njegovem kratkem življenju. Najbolj pa so naju presenetili podatki, da le 4% učencev nižje stopnje in 6% učencev višje stopnje ve, da je umrl pri osemnajstih letih.

6. HIPOTEZA: Podatki o rojstvu in smrti v matičnih listih so resnični.

Hipotezo ostaja odprta, saj je zaenkrat ne morava niti potrditi niti zavreči.

Najbolj naju je presenetilo, da so podatki o rojstvu in smrti različni. V matičnih listih občanov mesta Maribor, šolskih spričevalih in razglasu je zapisano, da se je rodil 7. oktobra 1922, ustreljen je bil 23. septembra leta 1941. V pisnih gradivih iz interneta in podatkih, ki sva jih pridobili od Bojana Ilica (mlajšega) in Ksenije Ilich, je razvidno, da se je Bojan Ilich rodil 8. oktobra 1922 in umrl 27. septembra leta 1941. Zato nama to vprašanje ostaja odprto in predvidevava, da ga bova v prihodnje raziskali.

Matični list občanov mesta Maribor.				Dosedanji vpis:	
				Tujski zap. št.	O. M. št. 36
Krstno ime in priimek	Rojstni podatki	Rojstni kraj	Stan	Poklic	Pripomba
Emanuel Ilich	26. 12. 1883	Piški Čehoslovaška	por. slaščičar		dl. 609-23. 10. 37 23. 10. 1941. v Mariboru (Mladi.)
Matilda roj. Mesarič	26. 2. 1893	Selnica ob Dravi	-	žena	
Milovan	28. 8. 1921	Maribor			dl. 523-23. 10. 37
Bojan	7. 10. 1922	-			gestorben am 23. 9. 1941. in Maribor
Dosedanja pristojnost:				Razlogi pristojnosti:	
Piški Čehoslovaška				Friedrich jugoslov. državljanstvo, odločilo kralj. burzsko uprave v Ljubljani z dne 4. 7. 1939 št. 22566/1	
				t. št. 11105/17	

Slika 20: Matični list občanov mesta Maribor, Pokrajinski arhiv Maribor

5.2 Nadaljnja raziskovanja

V raziskovalni nalogi se pojavijo kar štiri možnosti nadaljnjih raziskav:

1. Možnost: Emanuel Ilich

V matičnem listu sva našli podatek, da bi se naj Emanuel Ilich rodil 26. decembra 1883 na Češkoslovaškem. Vemo pa, da v letu rojstva Emanuela, Češkoslovaška še ni obstajala.

Vprašanje: *Zakaj so si podatki o kraju rojstva nasprotujoči?*

2. Možnost: Bojan Ilich

V matičnih listih, spričevalih in razglasu o smrtih talcev, iz septembra 1941, piše, da bi se naj Bojan rodil 7. oktobra 1922 in umrl 23. septembra 1941. V nekaterih članih in v podatkih, ki sva jih pridobili od Bojana Iliche (mlajšega) in Ksenije Ilich pa piše, da bi se naj rodil 8. oktobra 1922 in umrl 27. septembra 1941.

Vprašanje: *Zakaj se podatki o rojstvu in smrti Bojana Iliche ne ujemajo?*

3. Možnost: Poroka Zore Šlebinger in Milovana Iliche

V matičnih listih sva prišli do podatka, da bi se naj Milovan Ilich in Zora Šlebinger poročila leta 1941. Sliko, ki pa smo jo videli nekaj poglavij nazaj, na strani ??, pa je objavila na spletu Barica Marentič, rojena Požarnik, ki je tudi ena izmed oseb na fotografiji. Pod objavo je pisali, da je slika iz poroke nastala leta 1944.

Vprašanje: *Katerega leta sta se zares poročila Milovan Ilich in Zora Šlebinger? Je bilo to leto 1941 ali 1944?*

4. Možnost: Pogreb in grob Bojana Iliche

Po končanem raziskovanju sva želeli odkriti še eno stvar...in to je, kje je pokopan Bojan Ilich. Do tega podatka nisva prišli, zato to ostaja kot četrta in zadnja možnost nadaljnjih raziskav te naloge.

Vprašanje: *Kje je pokopan Bojan Ilich?*

6. DRUŽBENA ODGOVORNOST

Družbena odgovornost zajema tudi individualno odgovornost. To je, ko posameznik ravna odgovorno, predano in prijazno do drugih za skupno dobro. In eden izmed takšnih posameznikov je bil tudi junak naše šole Bojan Ilich. Ampak on ni bil le junak naše šole. Moral bi biti junak vseh Mariborčanov in vseh Slovencev. 23. septembra 1941 je padel kot talec. Tik pred smrtjo si je snel prevezo z oči. S tem je pokazal pogum in moč posameznika. Zakaj je to storil? To je storil v upanju, da bo življenje prihodnjih rodov boljše. Padel je za nas in mi bi morali to ceniti.

»Ni strah me pred smrtjo in ni pretežko mi se vanjo vživeti. Le strah za življenja me vseh je ljudi, zakaj brez moči moram z njimi trpeti.« - Bojan Ilich, napisano pred smrtjo v zaporu.»

Slika 21: Bojan Ilich, narisal Aljaž Skornšek

7. SEZNAM VIROV

7.1 Citati

Št. 1: Raziskovalna naloga, Sto let rumene mariborske lepote, str. 7, avtorja Pia Prebevšek in Simon Domanjko, po povzetku iz lastnega šolskega arhiva, Irena K. Korelc, povzetki kronik od leta 1945 do 2007, za šolsko glasilo, Maribor, 2007. (Pokrajinski arhiv Maribor, fond: učiteljišče Maribor 1898 – 1968, št. škatle 25), Maribor 2008

Št. 2: Pokrajinski arhiv Maribor, fond Učiteljišče Maribor, SI_PAM/0805, AŠ 8

Št. 3: Raziskovalna naloga, Sto let rumene mariborske lepote, str. 7 in 8, avtorja Pia Prebevšek in Simon Domanjko, po povzetku iz lastnega šolskega arhiva, Irena K. Korelc, povzetki kronik od leta 1945 do 2007, za šolsko glasilo, Maribor, 2007. (Pokrajinski arhiv Maribor, fond: učiteljišče Maribor 1898 – 1968, št. škatle 25), Maribor 2008

Št. 4: <https://maribor24.si/lokalno/na-danasnji-dan-so-mladi-mariborcani-izpeljali-prvo-upornisko-akcijo-proti-nacistom>

Št. 5: Raziskovalna naloga, Sto let rumene mariborske lepote, str. 8, avtorja Pia Prebevšek in Simon Domanjko, po povzetku iz lastnega šolskega arhiva, Irena K. Korelc, povzetki kronik od leta 1945 do 2007, za šolsko glasilo, Maribor, 2007. (Pokrajinski arhiv Maribor, fond: učiteljišče Maribor 1898 – 1968, št. škatle 25), Maribor 2008

Št. 6: <https://www.osbi.si/>

7.2 Slikovni viri

Slika poroke Milovana in Zore

https://www.kamra.si/wpcontent/uploads/2021/05/19341_007_19-1000x697.jpg 6. 3. 2022

Mara Čepič

https://static.vecer.com/images/slike/2017/10/20/m_cepicscan10014-1980.jpg 22. 2. 2022

Slava Klavora

https://th.bing.com/th/id/R.d3bac2d30275769e6668b14f29b23513?rik=RPMNjznJGBN0QA&riu=http%3a%2f%2fwww.osk.mb.edus.si%2fslake%2fslava_klavora.jpg&ehk=YhdYy2Ieng%2bgHxO1R1J%2bRG1YEjWwEK0oXmiJio94afw%3d&risl=&pid=ImgRaw&r=0 6. 3. 2022

RTV Maribor

https://kraj.eu/PICTURES/podravsko_pomurska/maribor_z_okolico/maribor/radvanje/rtv_maribor/DSC_9799_maribor_rtv_maribor_big.jpg 6. 3. 2022

Mira Osvald Mićović

https://govorise.metropolitan.si/media/cache/upload/Photo/2017/06/22/ja26_18_zanimivi_3_b_igimage.jpg 6. 3. 2022